

Dochodowość gospodarstw prowadzących rachunkowość rolną w ramach PL FADN w woj. pomorskim w latach 2004-2018

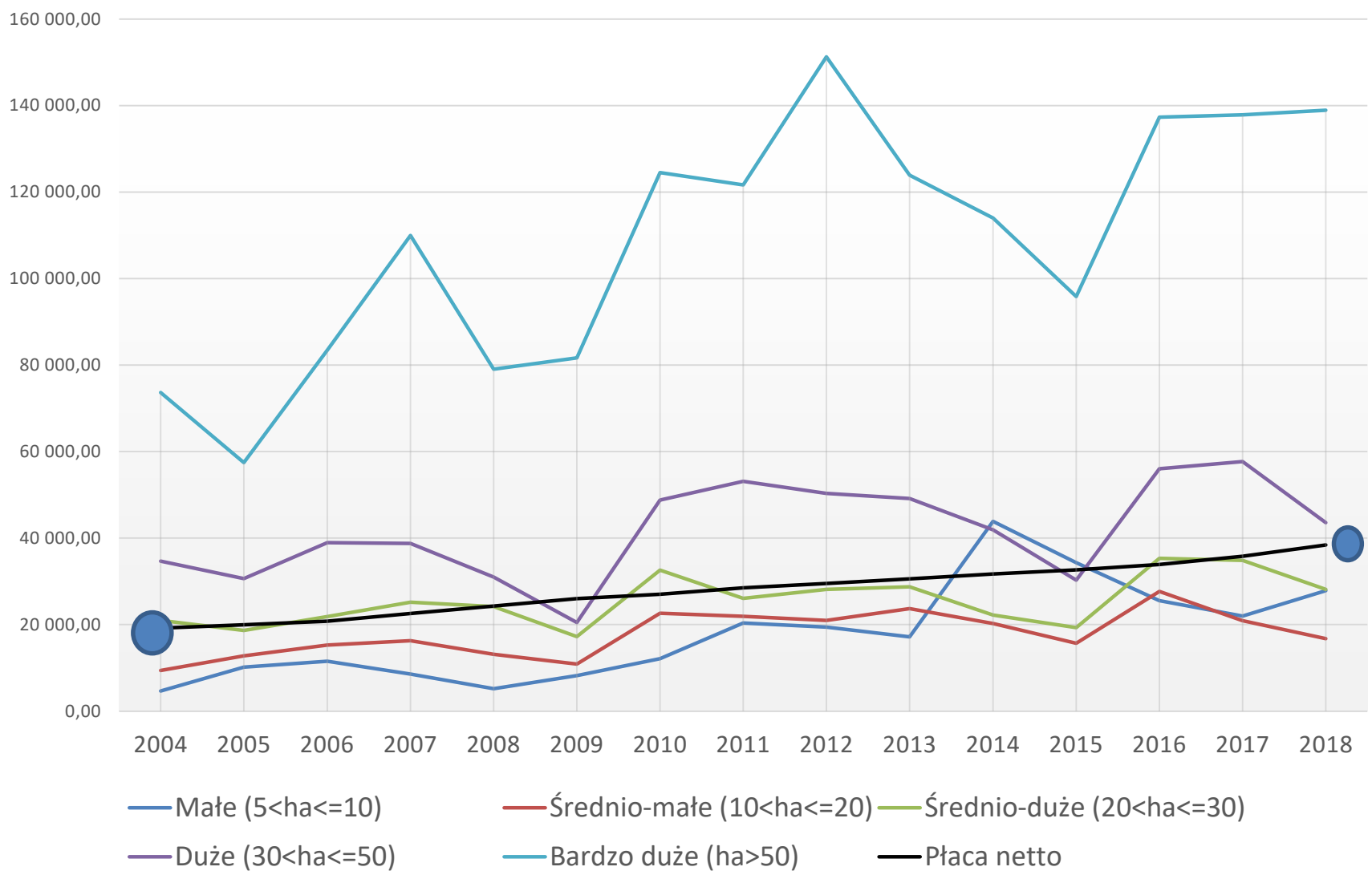
Daniel Roszak
PODR w Lubaniu

Grupowanie badanych gospodarstw wg. grup obszarowych

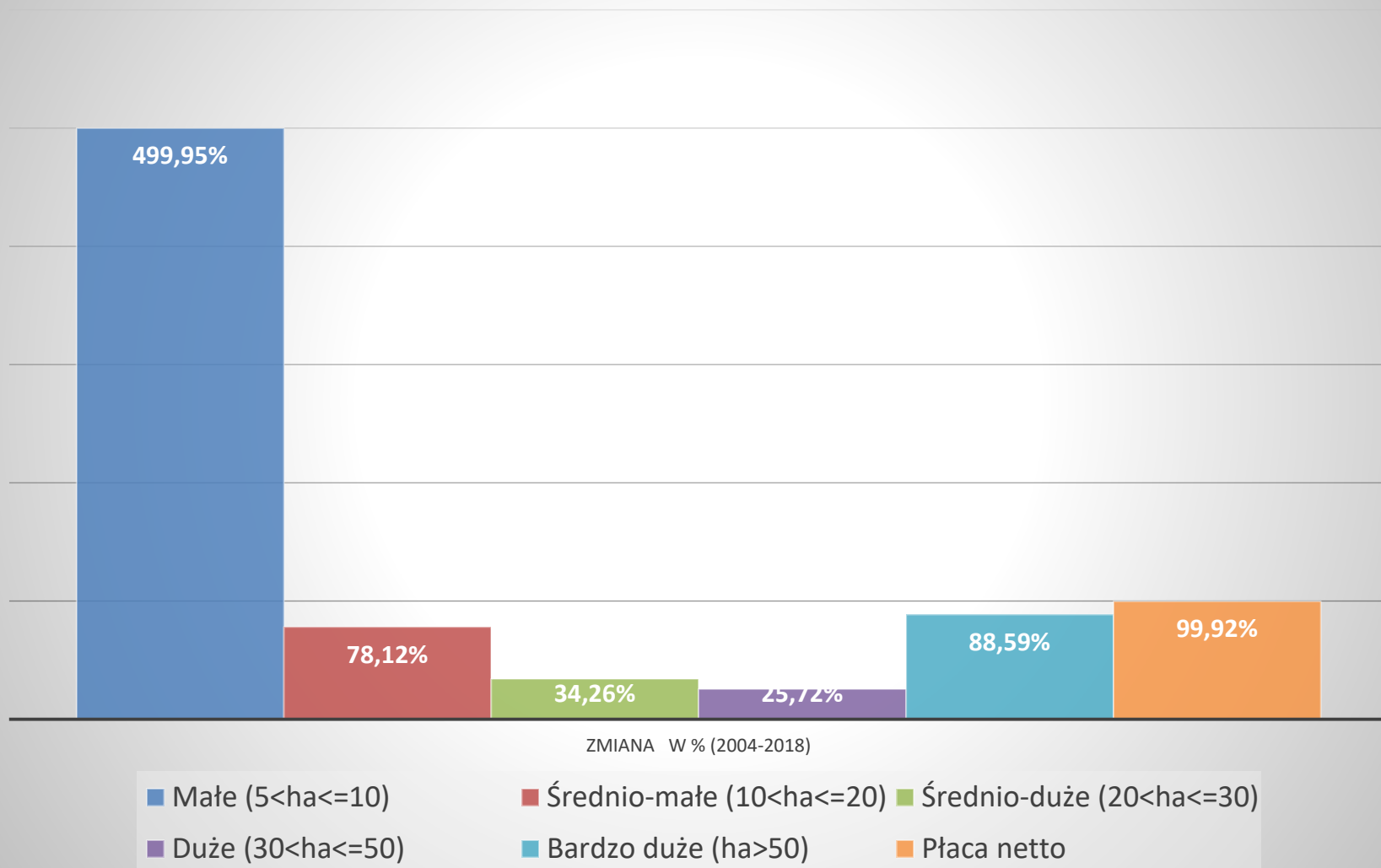
Dokonano analizy gospodarstw w następujących grupach obszarowych:

Klasyfikacja gospodarstw	Średnia powierzchnia użytków rolnych na gospodarstwo w analizowanej grupie – w ha
Małe ($5 < ha \leq 10$)	7,80
Średnio-małe ($10 < ha \leq 20$)	15,51
Średnio-duże ($20 < ha \leq 30$)	24,60
Duże ($30 < ha \leq 50$)	38,71
Bardzo duże ($ha > 50$)	103,97

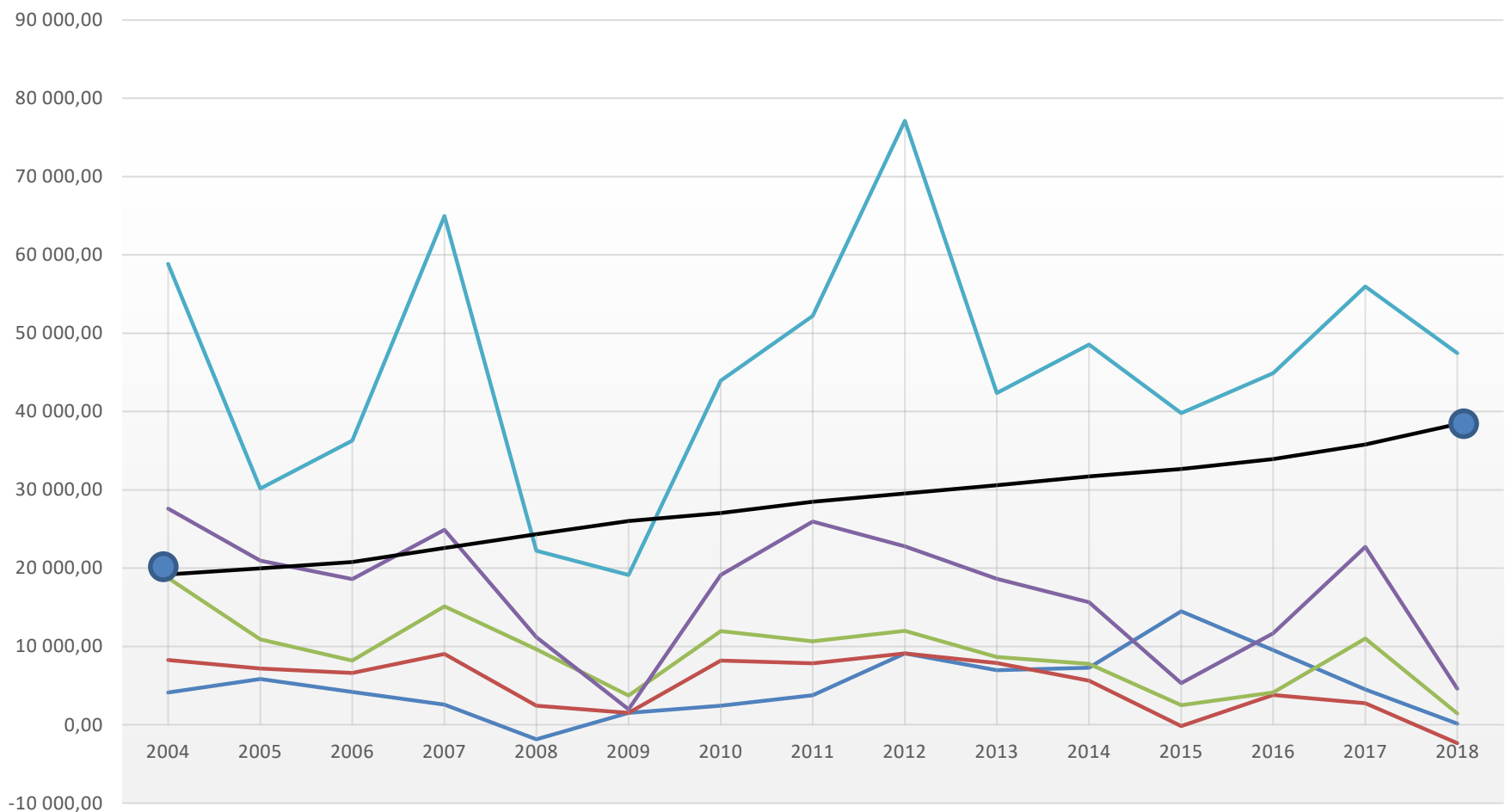
Dochód rolniczy na osobę pełnozatrudnioną PLN

Zmiana dochodu na pełnozatrudnionego (2018/2004) w %

Dochód rolniczy na osobę pełnozatrudnioną bez dotacji w PLN

- Małe (5<ha<=10)
- Średnio-małe (10<ha<=20)
- Średnio-duże (20<ha<=30)
- Duże (30<ha<=50)
- Bardzo duże (ha>50)
- Płaca netto

Struktura agrarna gospodarstw

Struktura gospodarstw wg. grup obszarowych UR

Ponad 72%
stanowią
gospodarstwa do
15 ha UR

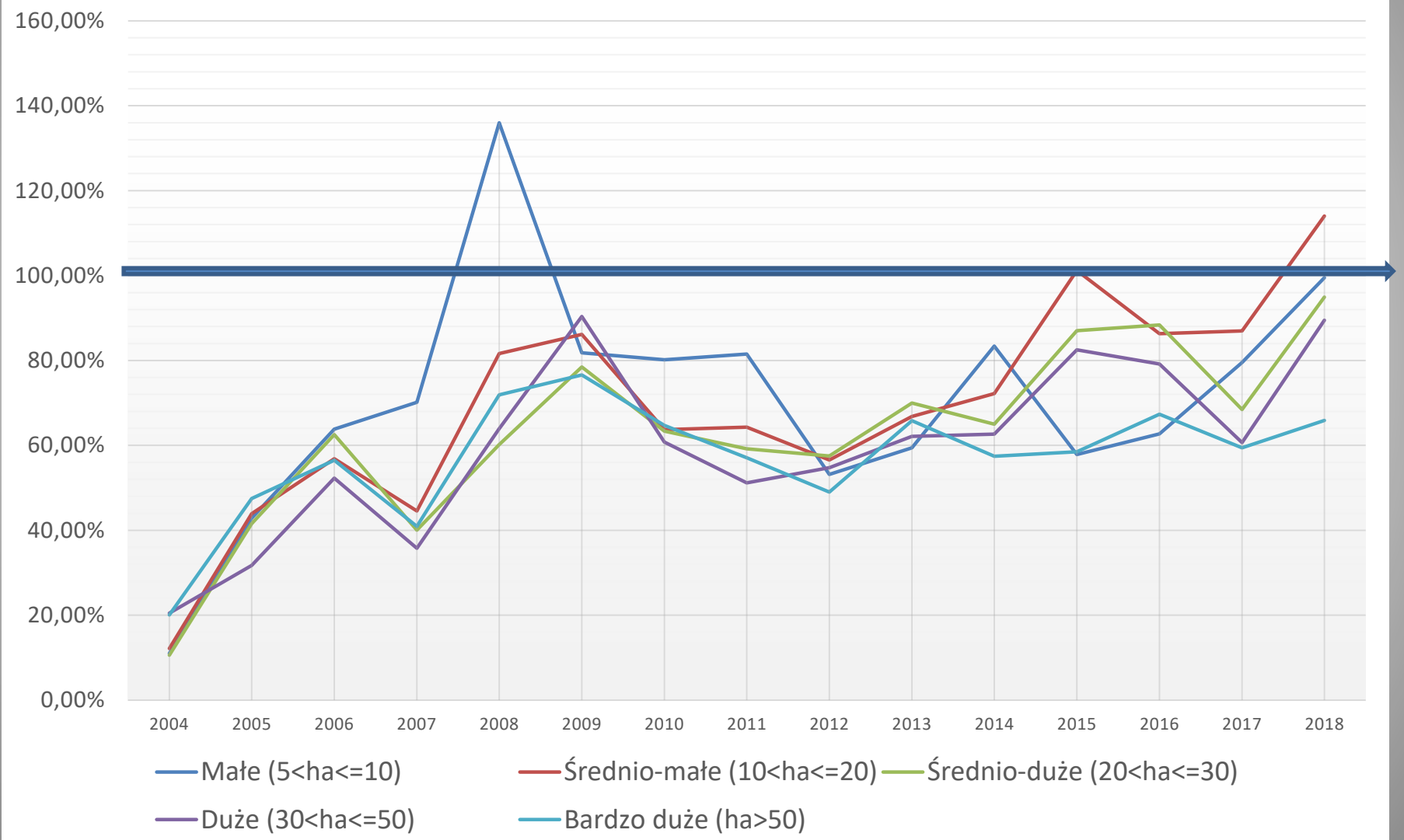
Ok. 5,6% stanowią
gospodarstwa
pow. 50 ha UR –
obejmują 46,7%
powierzchni UR

Pomorskie
Średnia pow.
UR 19,42 ha

Polska
Średnia pow.
UR 10,81 ha

Źródło: własne na podstawie danych GUS

Udział dotacji w dochodzie na pełnozatrudnionego w %

Wnioski

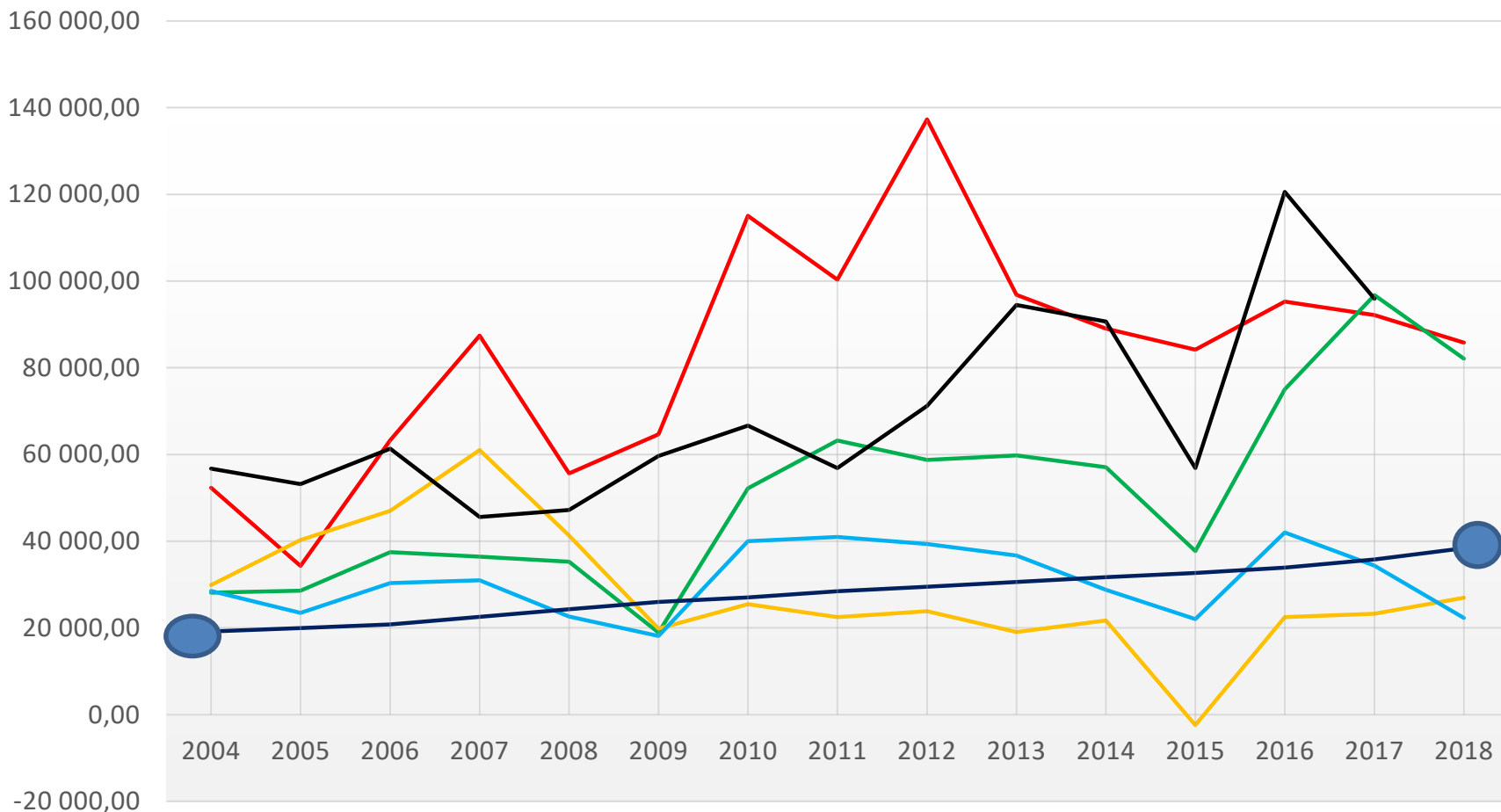
- 1. Działalność rolnicza w bardzo dużym stopniu podlega zmianom koniunkturalnym wpływającym na kształtowanie się dochodów osób prowadzących gospodarstwa rolne.**
- 1. Dochód rolniczy na osobę pełnozatrudnioną w wysokości wyższej od przeciętnej płacy osób zatrudnionych na umowę o pracę, przy typowej produkcji rolniczej, zapewniają jedynie gospodarstwa duże, o powierzchni użytków rolnym na poziomie przekraczającym 50 ha.**

- 3. Systematycznie wzrasta udział dotacji do działalności operacyjnej w kształtowaniu się dochodu osób prowadzących gospodarstwa rolne. W niektórych latach dekonunktury sięga on w gospodarstwach do 50 ha użytków rolnych, poziomu 90-100%, czyli praktycznie całość dochodu osiąganego przez rolników zależy od czynników pozarynkowych.**

- 4. Udział dotacji w dochodzie rolniczym gospodarstw w grupie bardzo duże, w której średnia powierzchnia użytków rolnych przekracza 100 ha, oscyluje w zależności od koniunktury rolnej w danym roku, między 50 a 70%. Jedynie gospodarstwa z tej grupy obszarowej mogłyby bez uwzględniania dotacji, w okresie ostatnich 15 lat, wypracowywać dochód rolniczy na poziomie i powyżej przeciętnej płacy netto osób zatrudnionych na umowę o pracę w działach pozarolniczych**

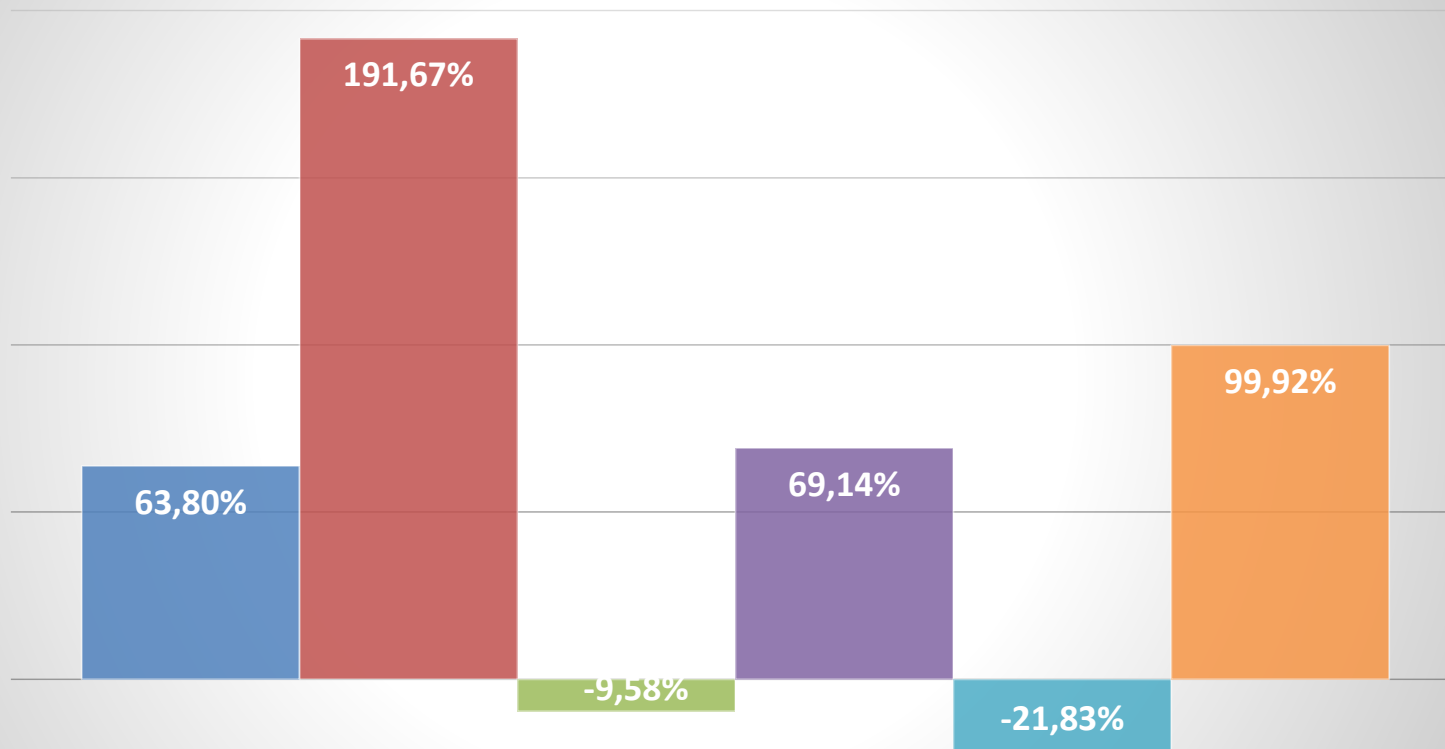
Klasyfikacja gospodarstw	Średnia powierzchnia użytków rolnych na gospodarstwo w analizowanej grupie – w ha
Uprawy polowe	76,96
Krowy mleczne	36,58
Zwierzęta trawożerne	36,89
Zwierzęta ziarnożerne	33,87
Mieszane	37,41

Dochód rolniczy na osobę pełnozatrudnioną PLN

- uprawy
- krowy mleczne
- zwierzęta trawożerne
- zwierzęta ziarnożerne
- mieszane
- Płaca netto

Zmiana dochodu na pełnozatrudnionego (2018/2004) w %

■ uprawy polowe

■ krowy mleczne

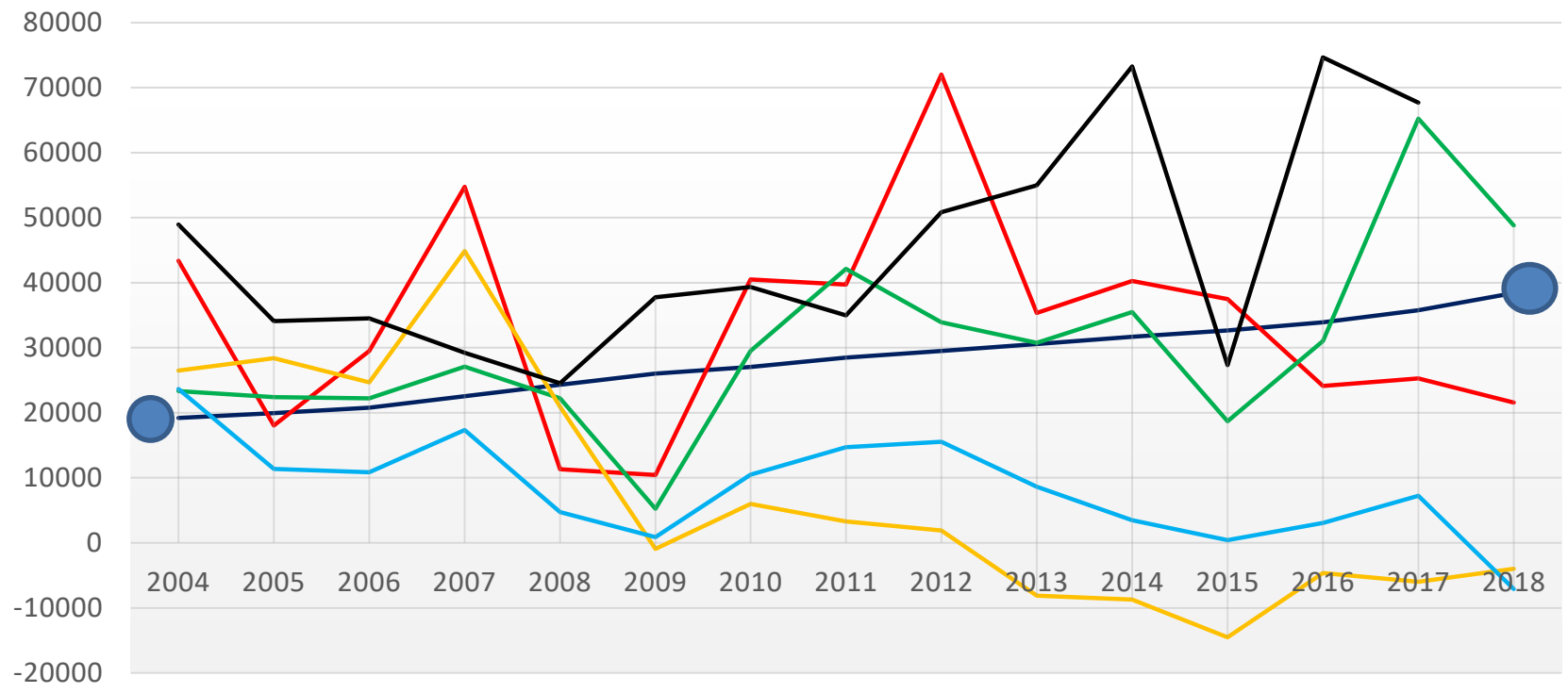
■ zwierzęta trawożerne

■ zwierzęta ziarnożerne

■ mieszane

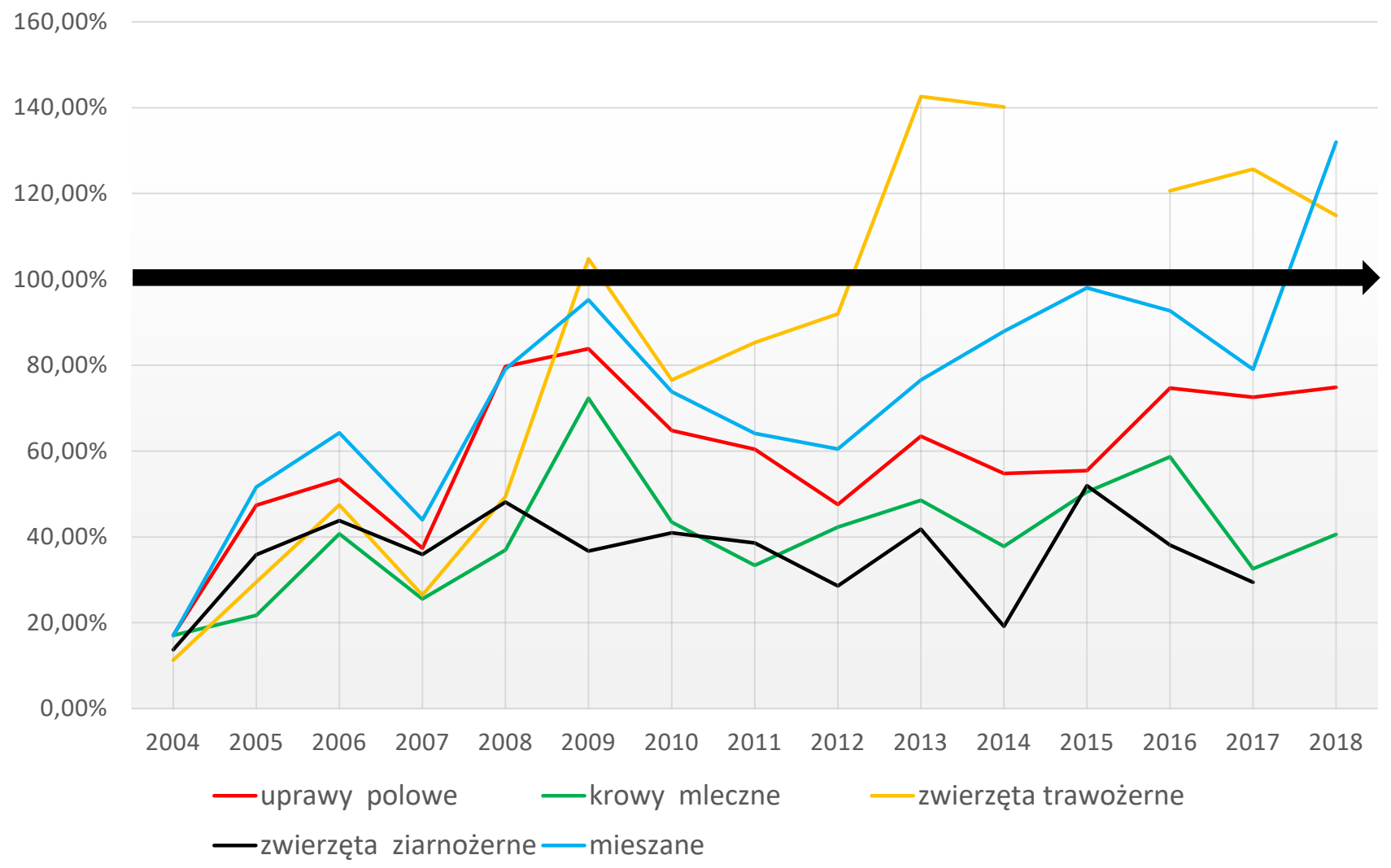
■ Płaca netto

Dochód rolniczy na osobę pełnozatrudnioną bez dotacji PLN

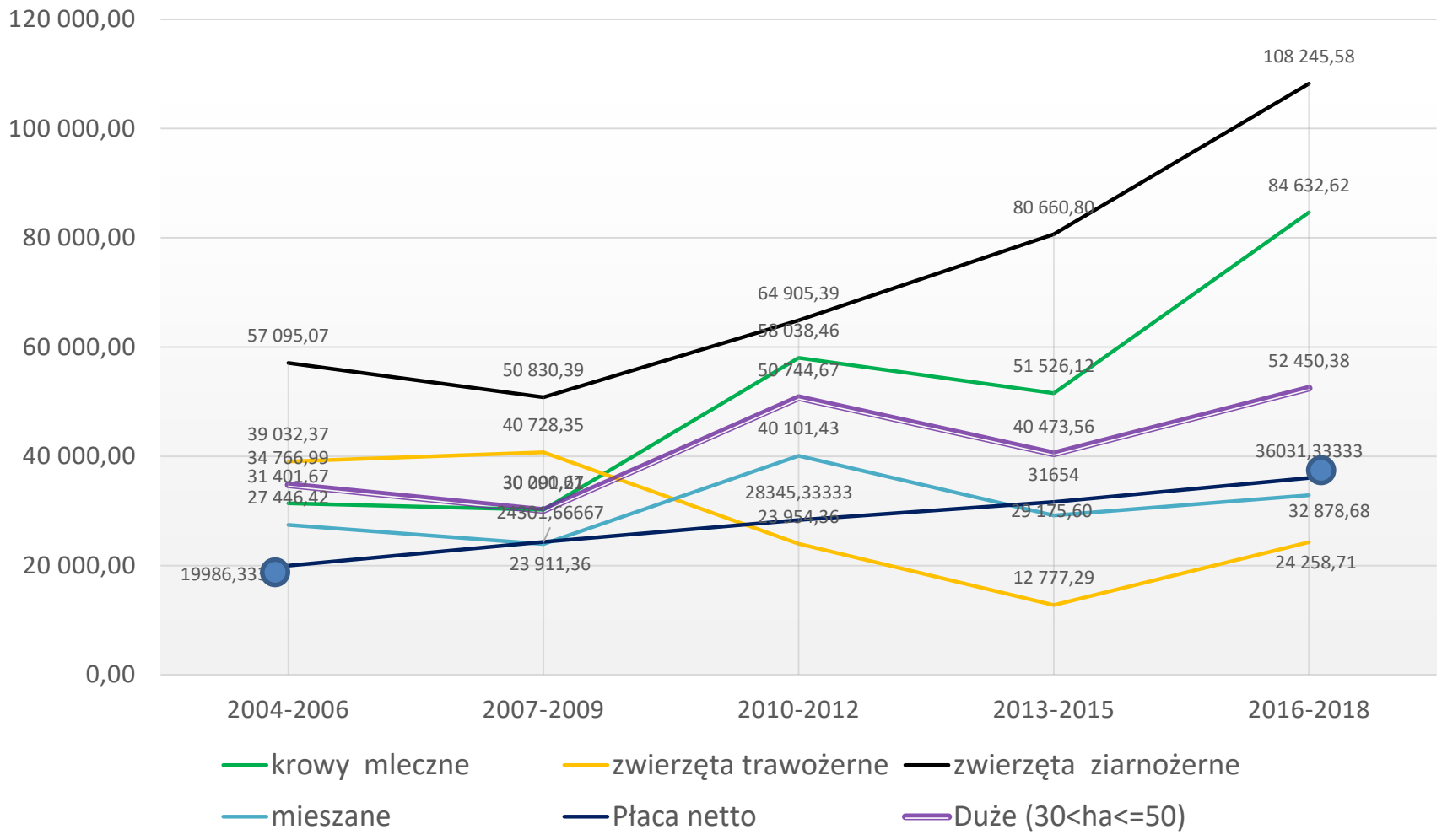

- Płaca netto
- uprawy polowe
- krowy mleczne
- zwierzęta trawożerne
- zwierzęta ziarnożerne
- mieszane

Udział dotacji w dochodzie na osobę pełnozatrudnioną w %

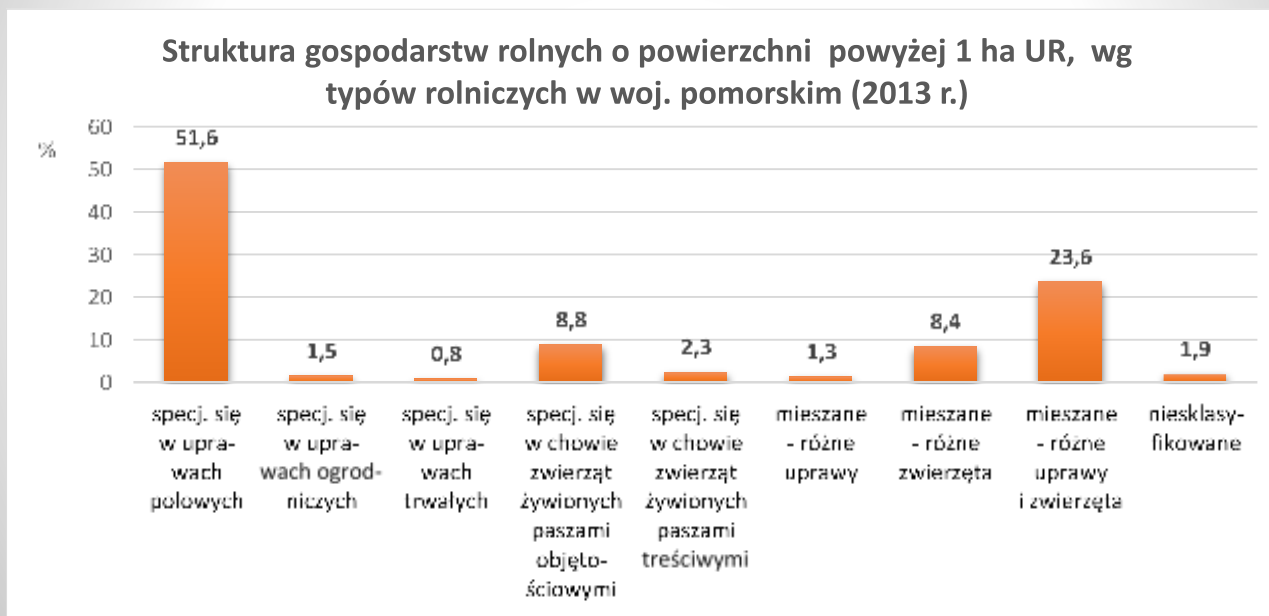

Dochód rolniczy na osobę pełnozatrudnioną PLN – porównanie typów produkcyjnych z grupą obszarową 30-50 ha

Specjalizacja produkcyjna gospodarstw

. Struktura gospodarstw rolnych

Źródło: własne na podstawie danych GUS

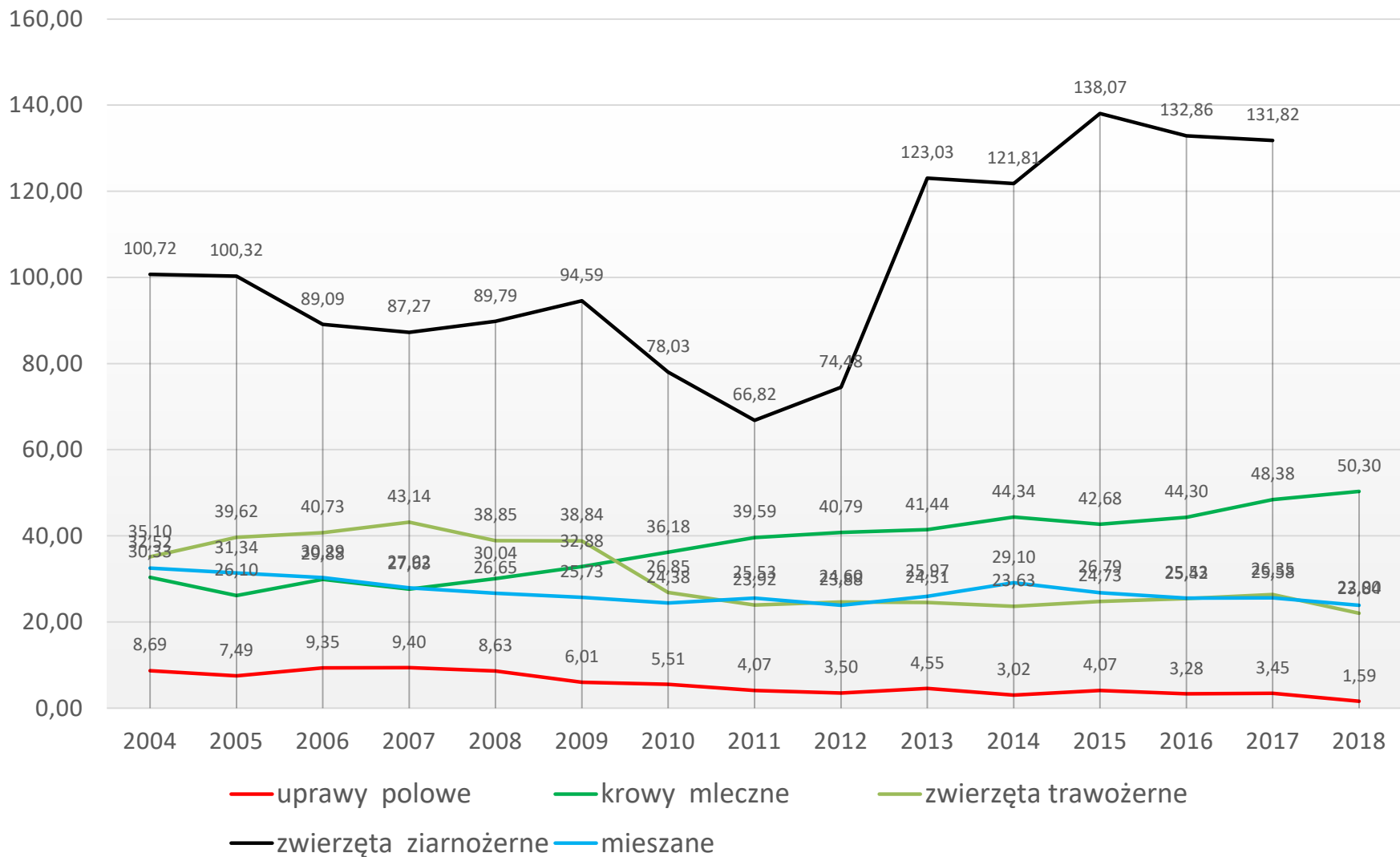

Wniosek

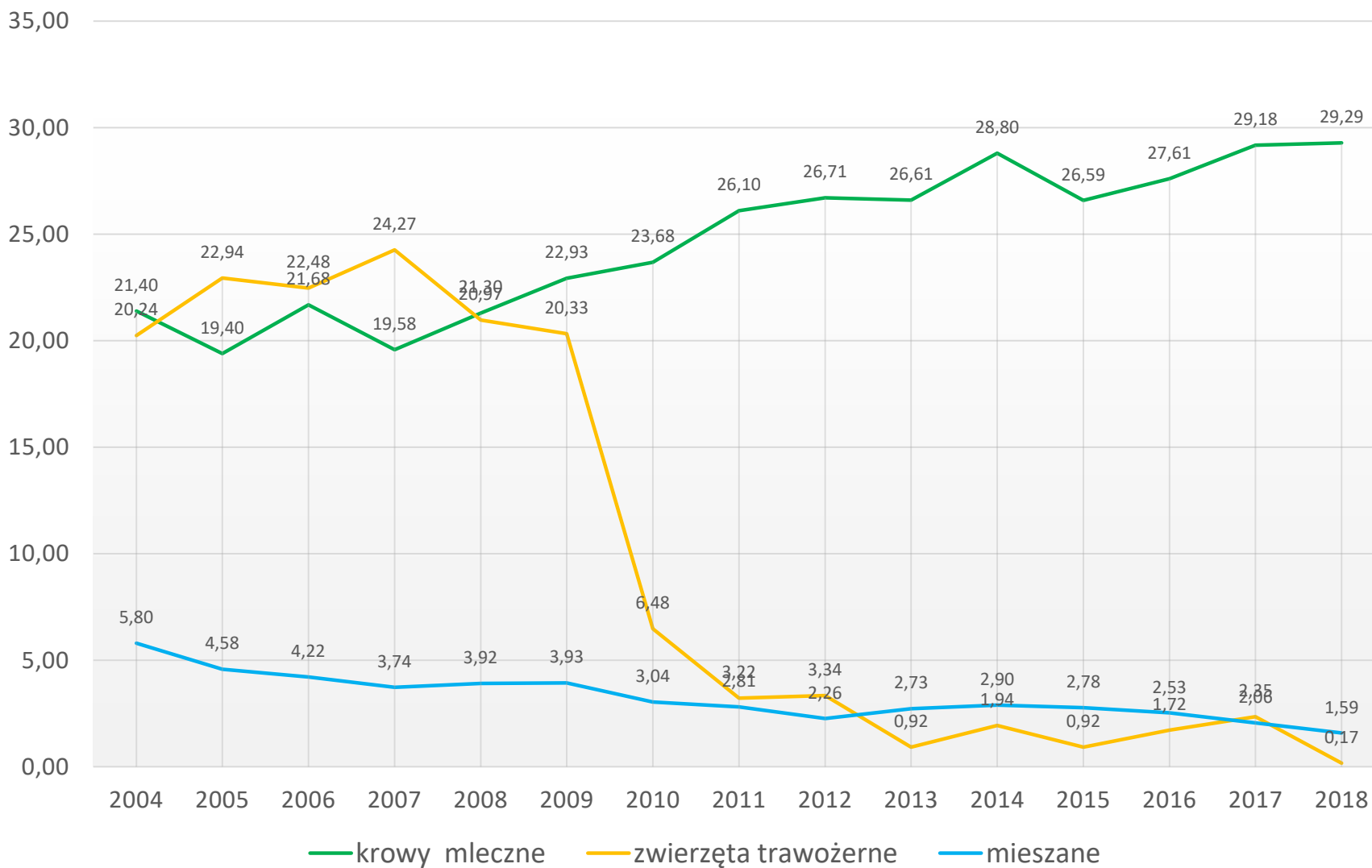
- 1. Dane rachunkowe wskazują, że w okresie analizowanych 15 lat, znacznie lepszą strategią zarządzania gospodarstwem była specjalizacja w kierunku produkcji mleka krowiego lub produkcji zwierząt ziarnożernych. Gospodarstwa wyspecjalizowane w tych kierunkach produkcji osiągały w ramach określonych parametrów obszarowych gospodarstwa, znacząco wyższe dochody od niewyspecjalizowanych.**
- 2. Dochody rolnicze w gospodarstwach typu produkcja mleka i produkcja zwierząt ziarnożernych były także znacznie słabiej uzależnione od czynników pozarynkowych (dotacji do działalności operacyjnej).**

Postępująca specjalizacja

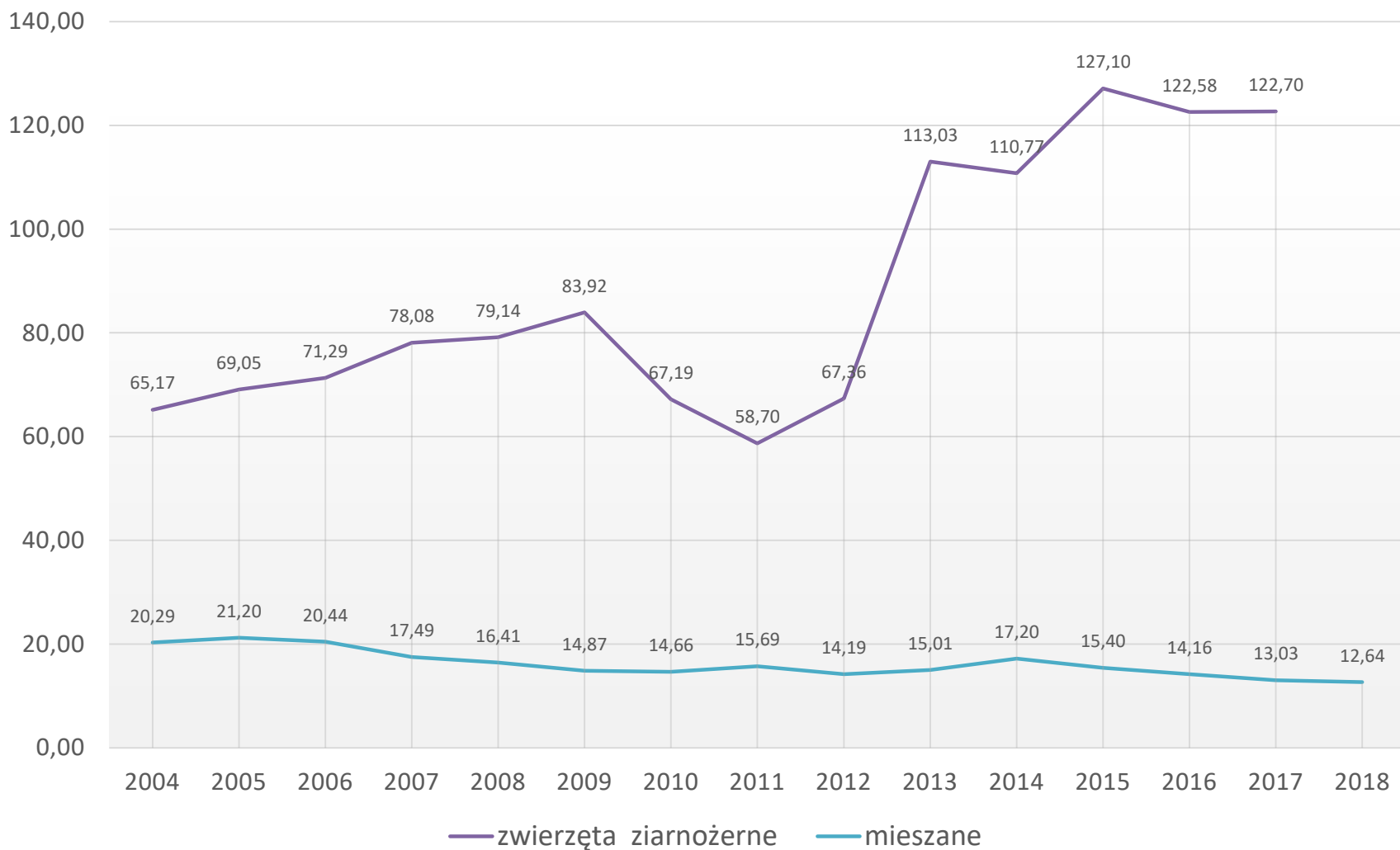
Zwierzęta ogółem w LU

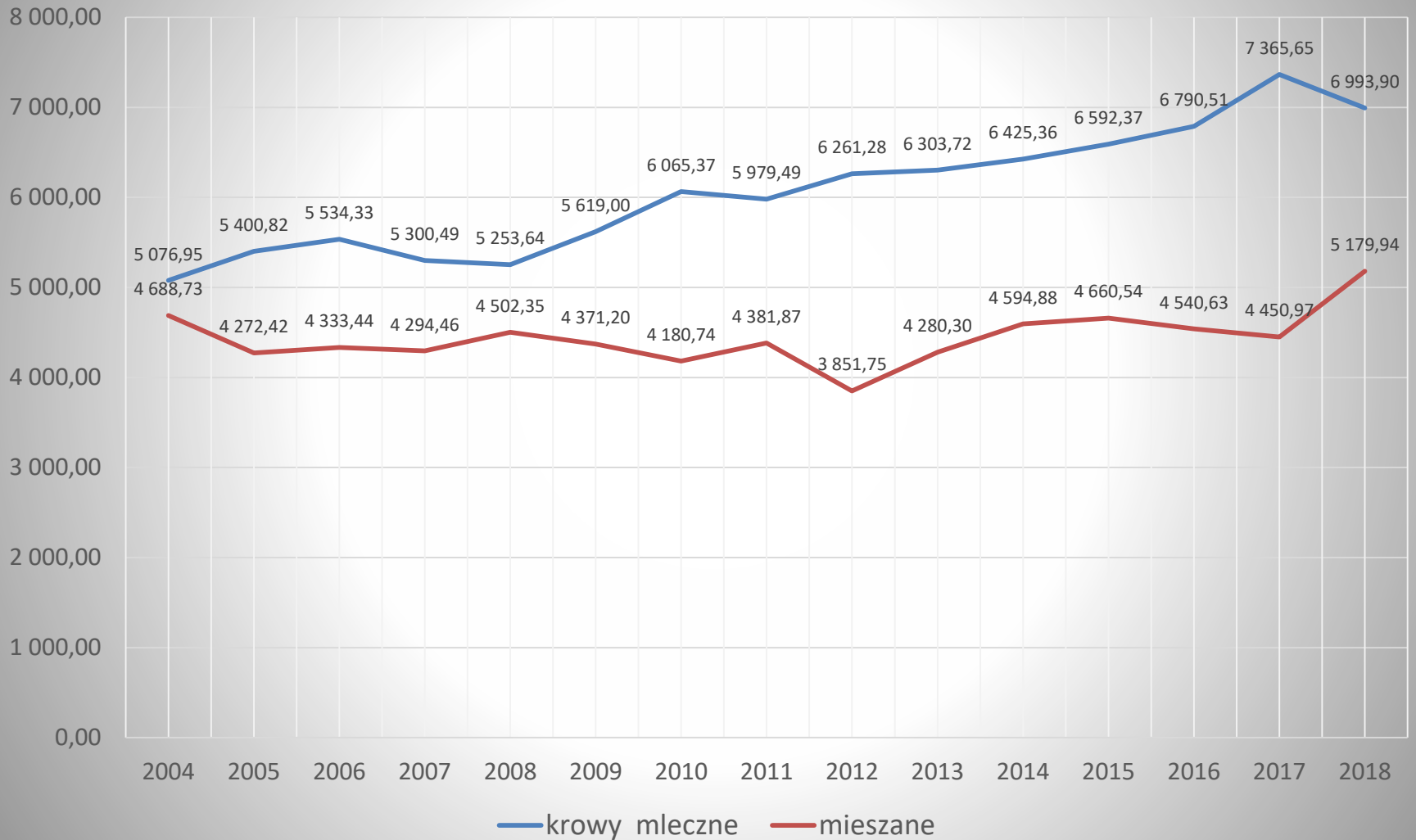
Krowy mleczne - szt.

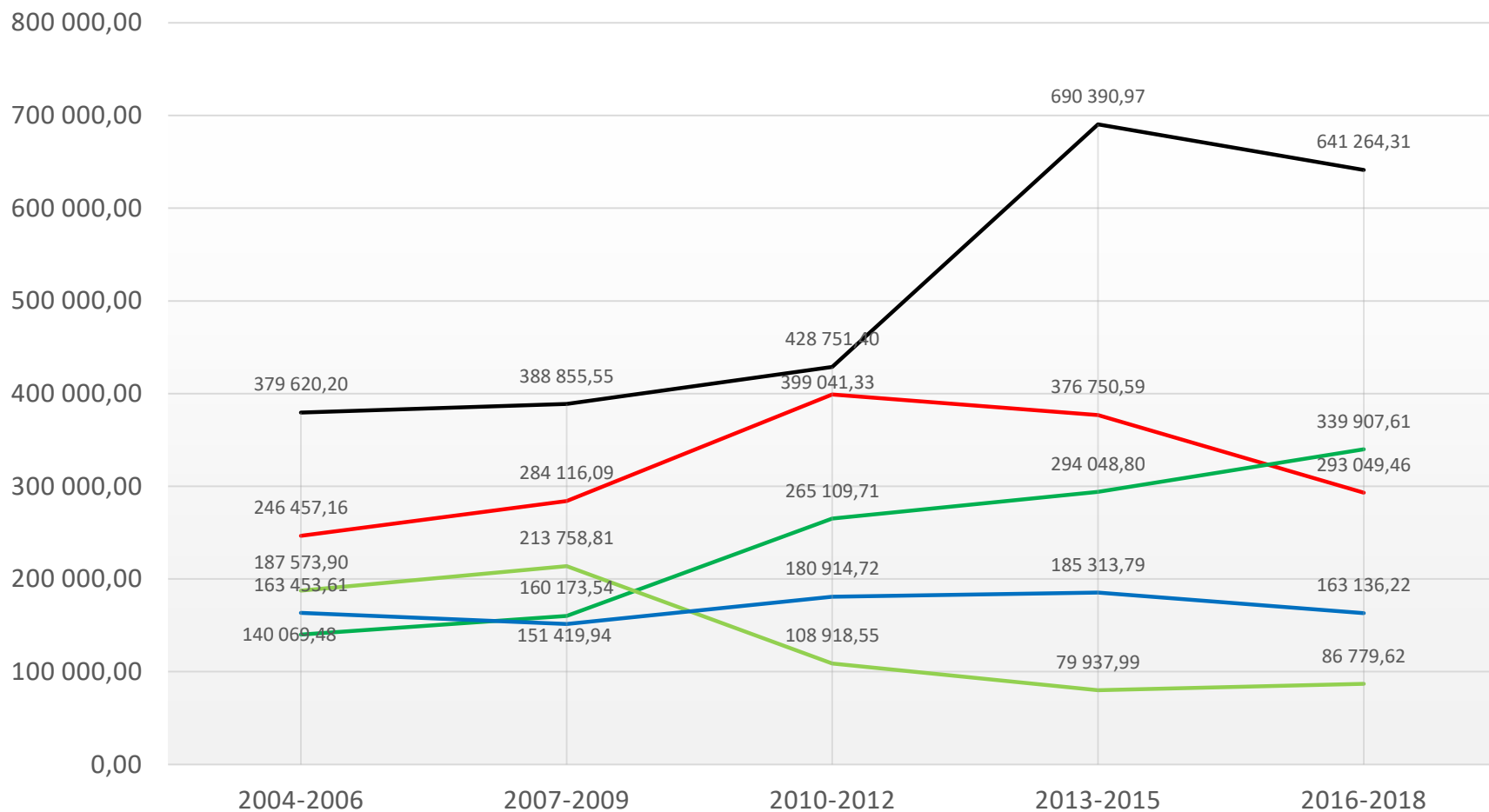
Trzoda chlewna w LU

Wydajność mleczna krów kg/szt

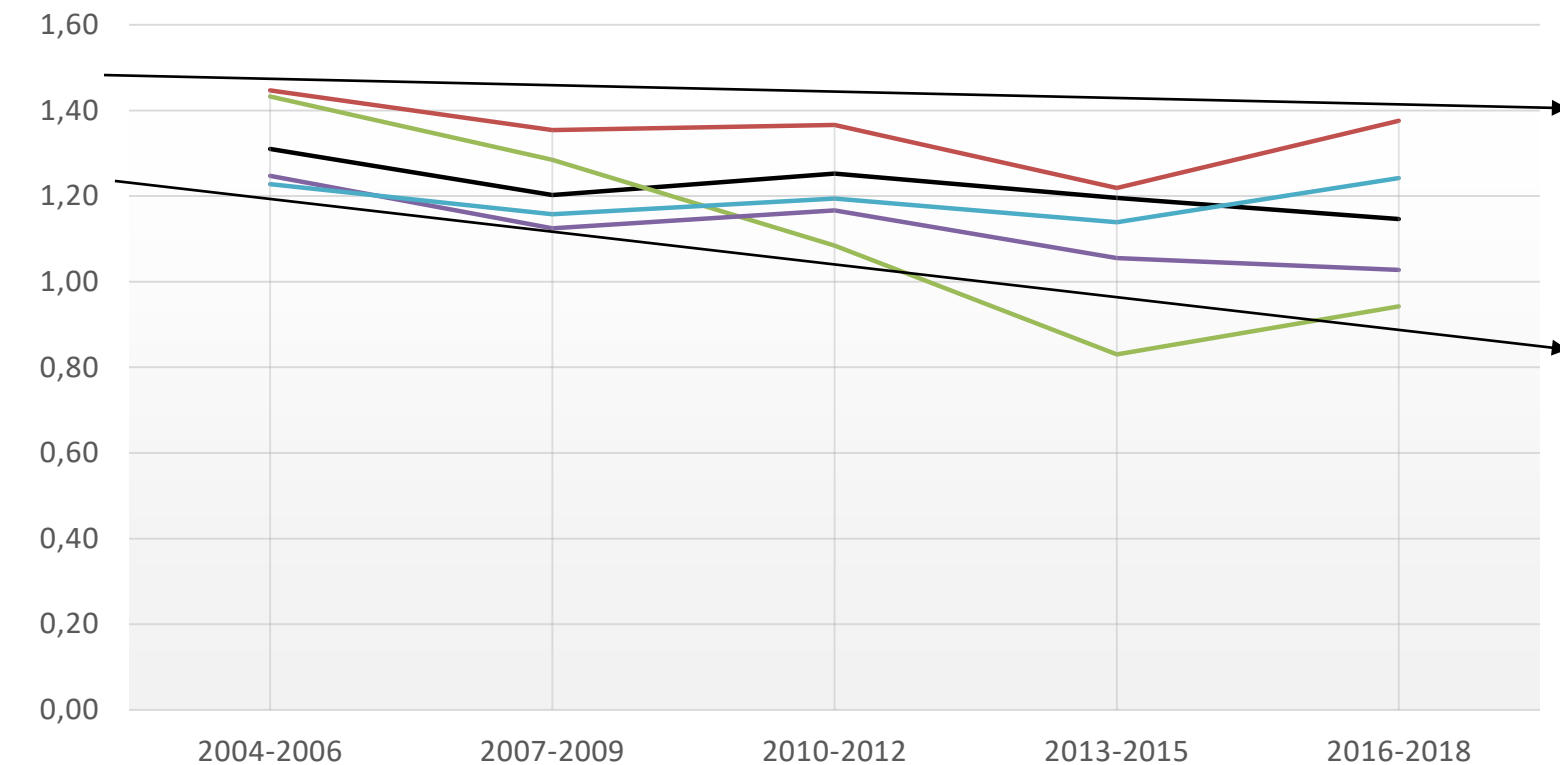

Produkcja ogółem PLN

— uprawy polowe
 — krowy mleczne
 — zwierzęta trawożerne
— zwierzęta ziarnożerne
 — mieszane

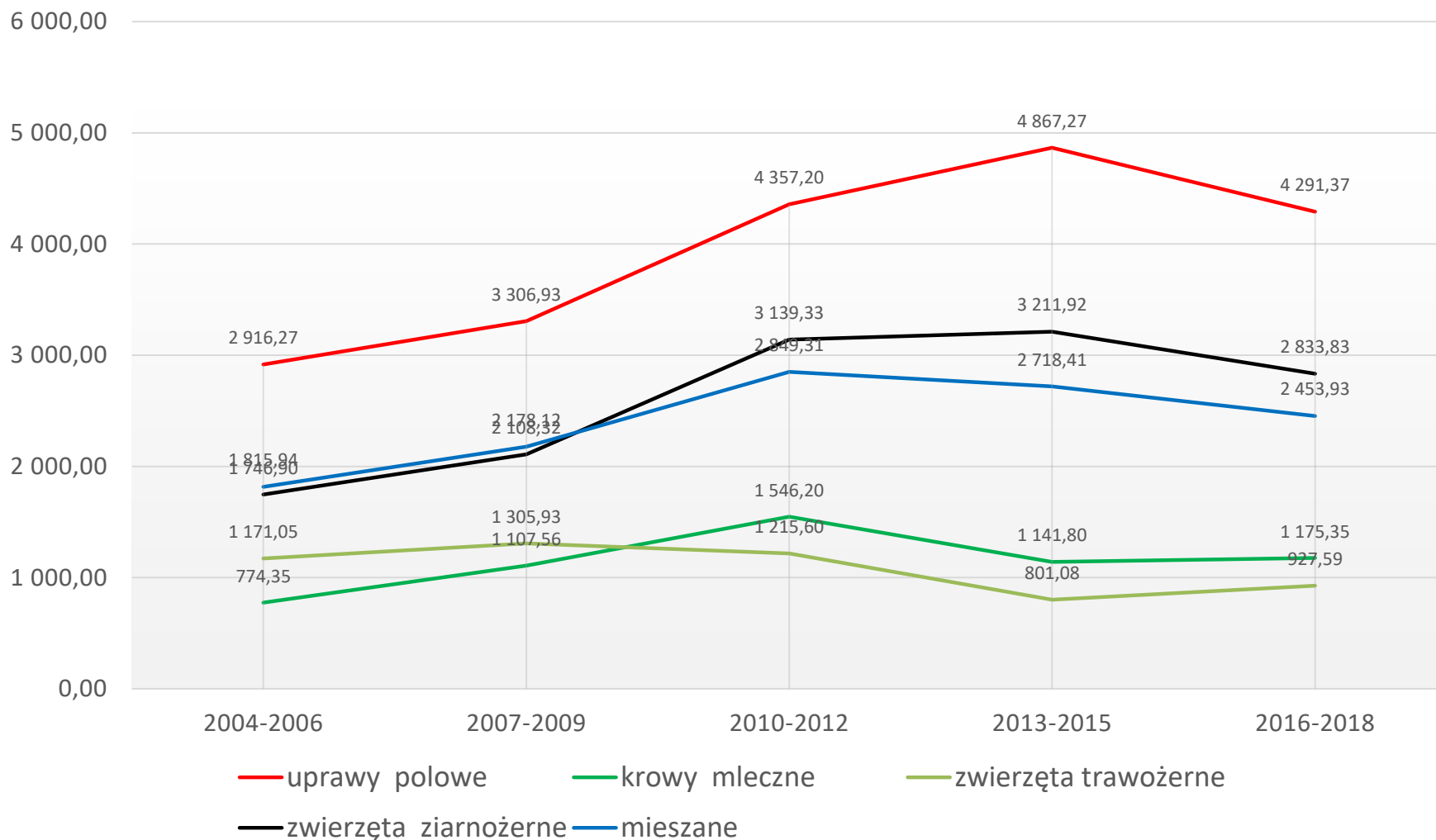
Relacja produkcji ogółem do kosztów ogółem (krotność)

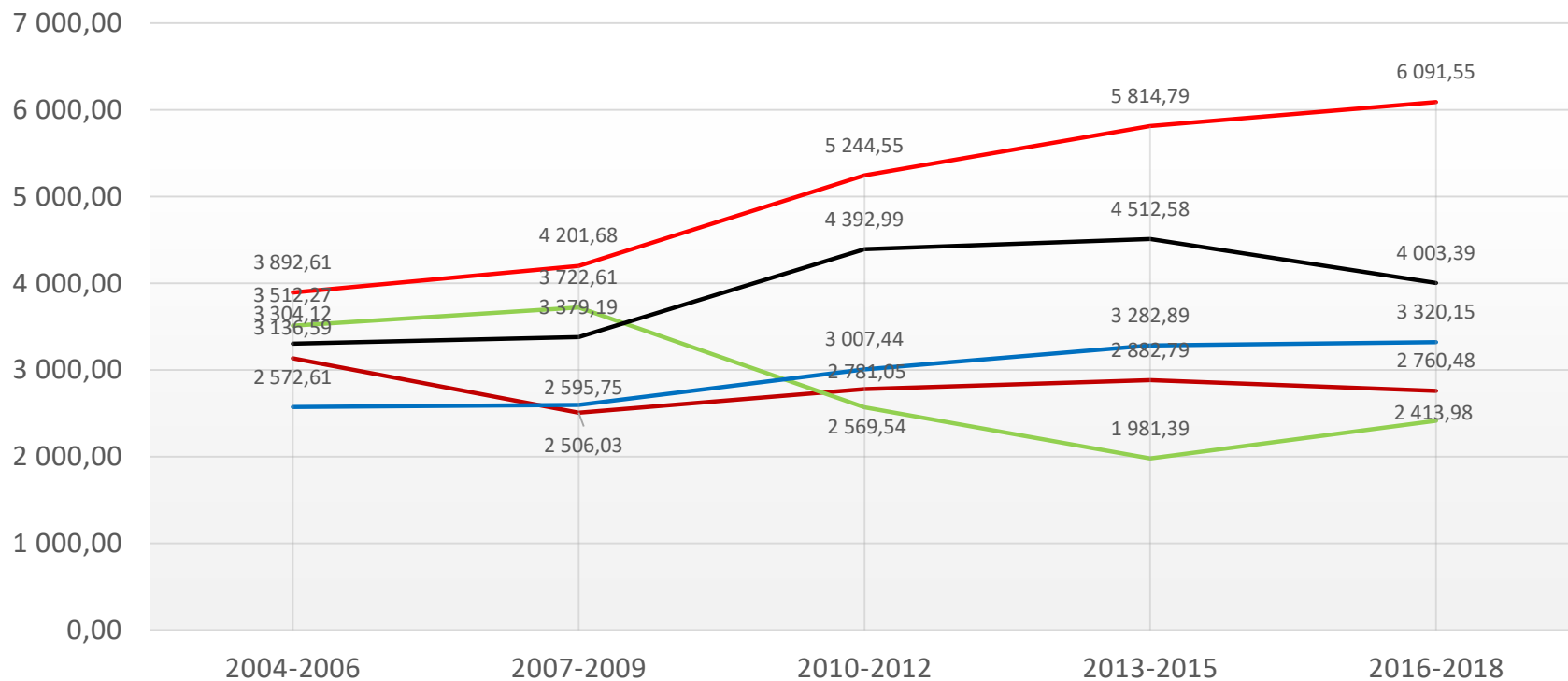
— uprawy polowe — krowy mleczne — zwierzęta trawożerne — mieszane — zwierzęta ziarnożerne

Produkcja roślinna PLN na 1 ha UR

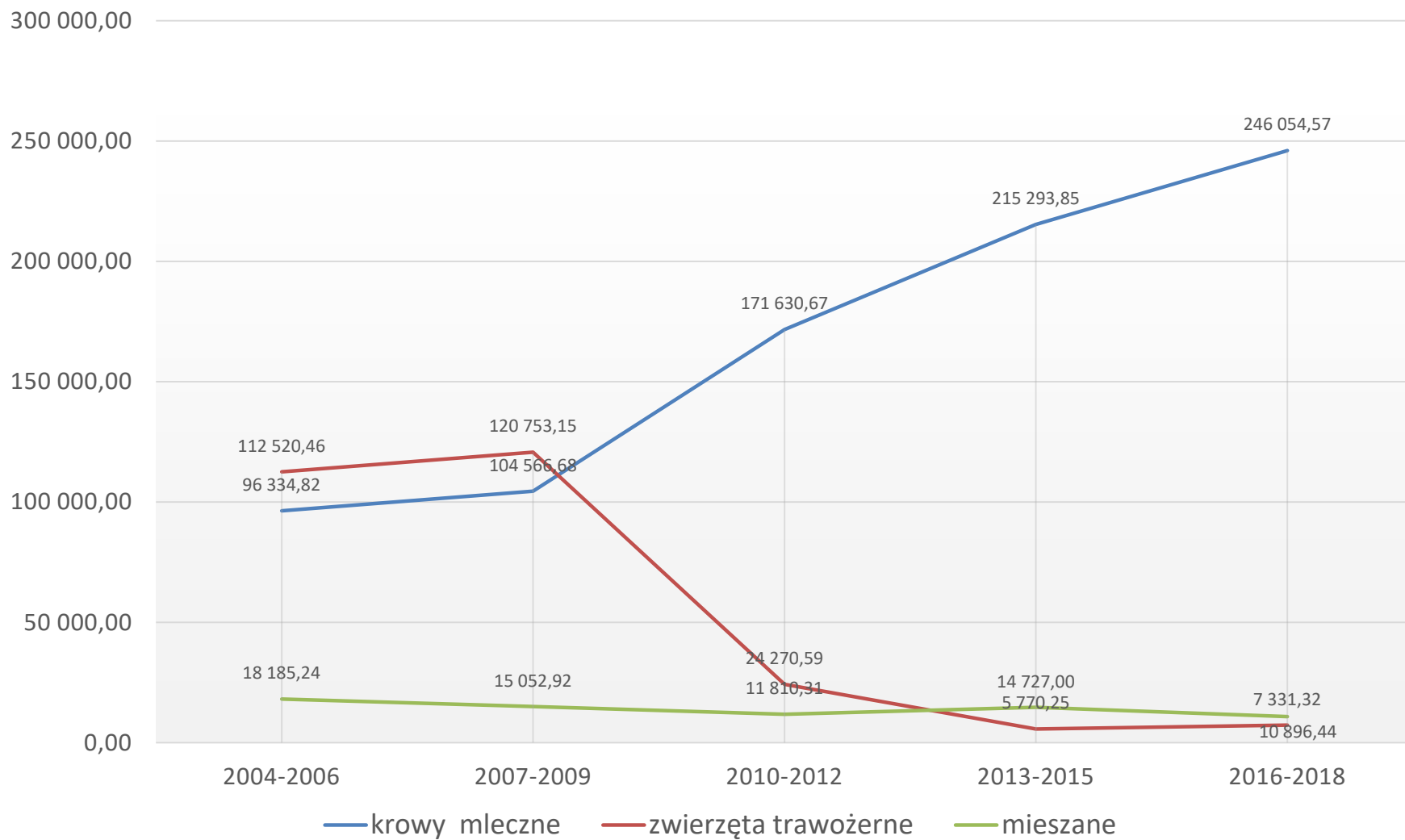

Produkcja zwierzęca PLN na 1 LU

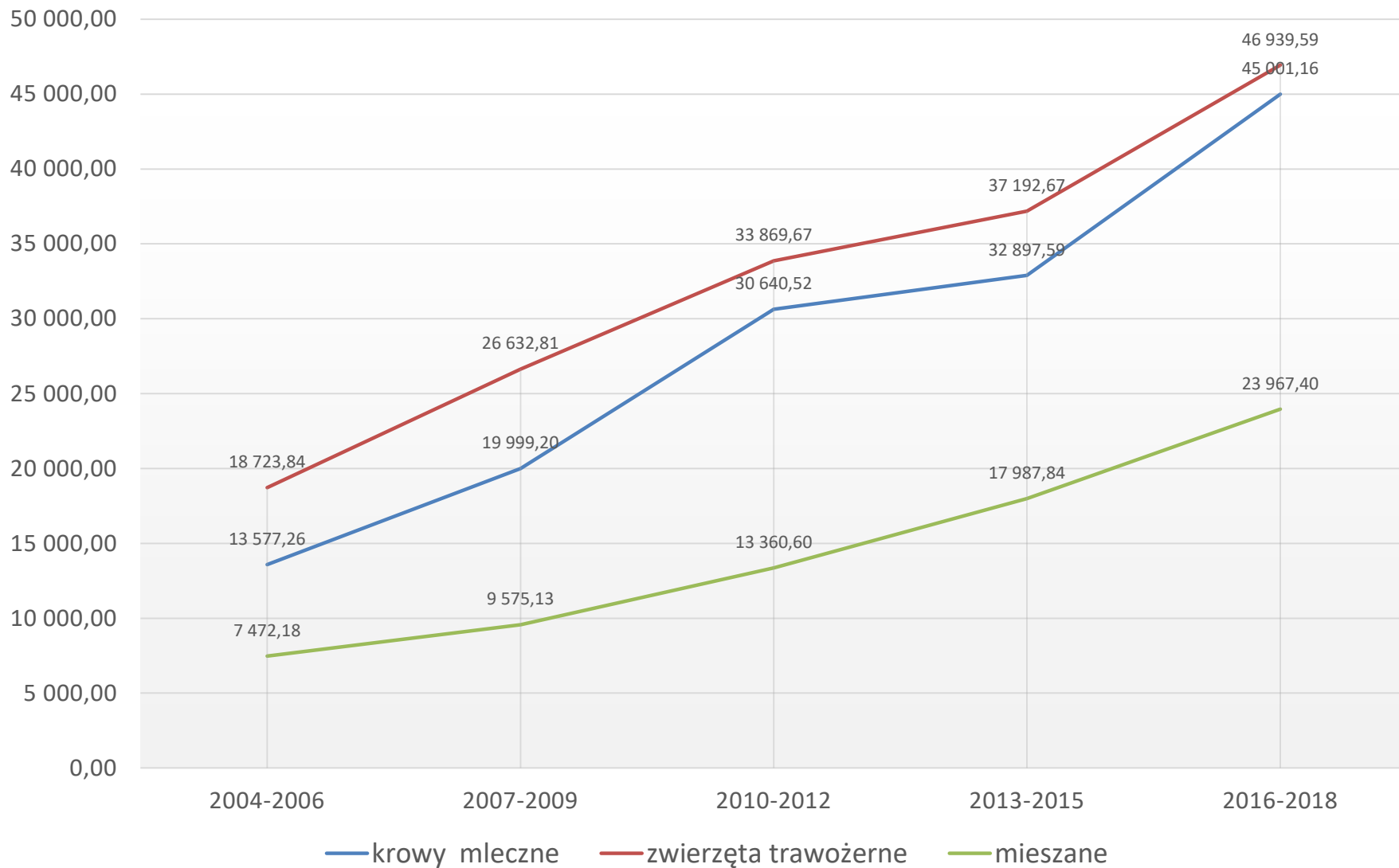

— uprawy polowe — krowy mleczne — zwierzęta trawożerne — zwierzęta ziarnożerne — mieszane

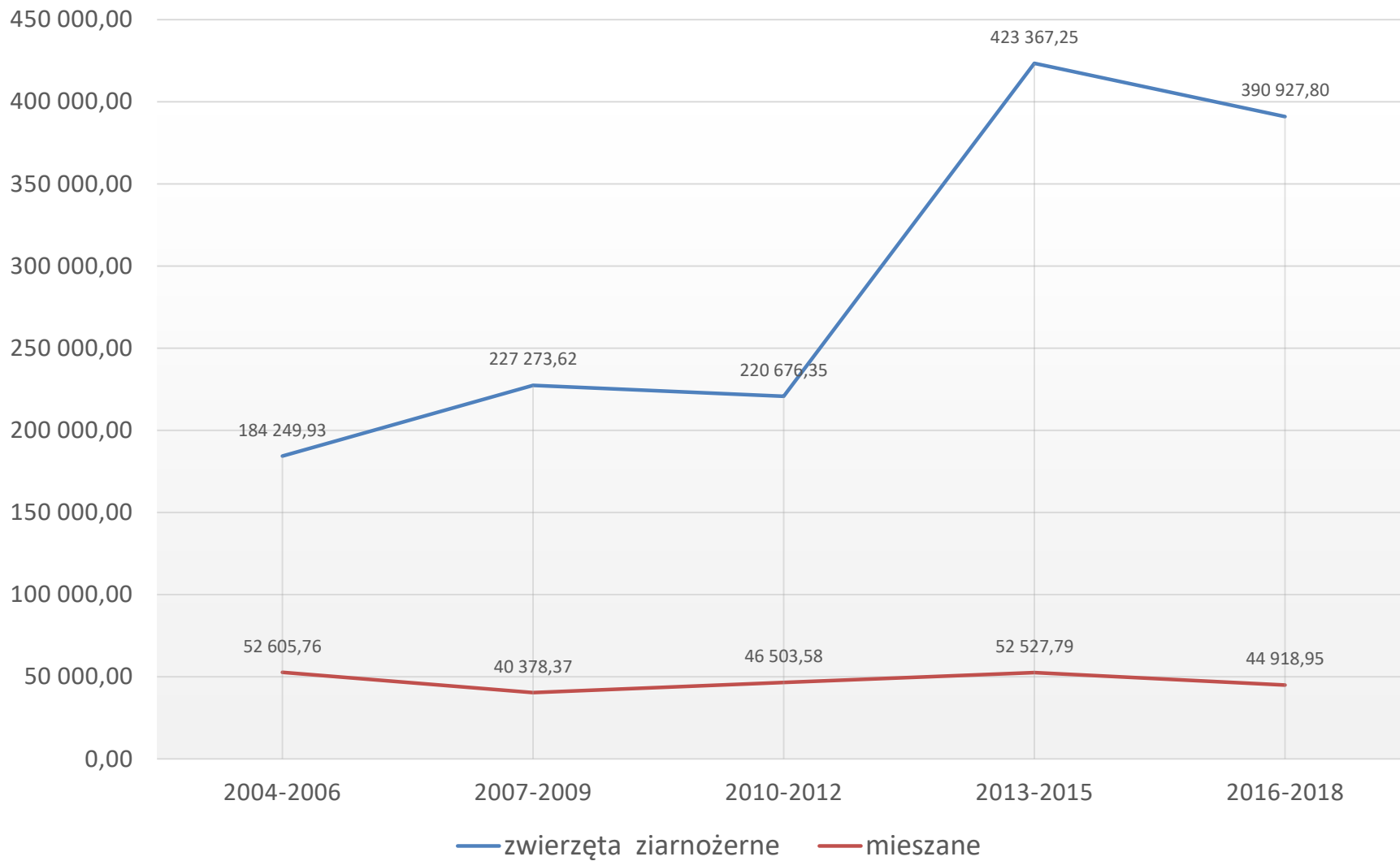
Mleko i przetwory mleczne w PLN

Żywiec wołowy w PLN

Żywiec wieprzowy w PLN

Struktura kosztów ogółem

Wyszczególnienie	Uprawy polowe				Krowy mleczne				Zwierzęta trawożerne			
	Koszty bezpośrednie	Koszty ogólnego gospodarstwa	Amortyzacja	Koszty czynników w zewnętrznych	Koszty bezpośrednie	Koszty ogólnego gospodarstwa	Amortyzacja	Koszty czynników w zewnętrznych	Koszty bezpośrednie	Koszty ogólnego gospodarstwa	Amortyzacja	Koszty czynników w zewnętrznych
2004	49,91%	22,94%	18,02%	9,13%	54,00%	23,47%	19,18%	3,34%	50,38%	24,84%	20,22%	4,55%
2005	52,21%	22,78%	16,80%	8,22%	49,43%	27,11%	20,91%	2,55%	50,77%	25,24%	18,82%	5,17%
2006	52,98%	22,59%	16,14%	8,30%	49,71%	27,68%	18,97%	3,65%	49,05%	25,46%	19,72%	5,78%
2007	51,97%	22,56%	15,45%	10,02%	51,93%	26,61%	18,55%	2,92%	51,27%	25,95%	17,88%	4,90%
2008	50,83%	23,07%	16,30%	9,81%	52,69%	23,76%	19,48%	4,06%	51,02%	25,88%	18,11%	4,99%
2009	49,14%	23,46%	18,57%	8,83%	50,14%	25,01%	20,50%	4,35%	52,56%	20,82%	19,95%	6,67%
2010	48,13%	23,49%	18,61%	9,77%	49,46%	24,92%	19,34%	6,28%	45,51%	27,54%	22,00%	4,96%
2011	47,82%	24,09%	18,88%	9,20%	51,31%	24,68%	17,64%	6,37%	40,18%	31,33%	22,96%	5,53%
2012	49,90%	24,92%	16,70%	8,48%	53,31%	23,37%	17,46%	5,86%	44,77%	27,31%	21,89%	6,02%
2013	50,33%	23,28%	18,51%	7,88%	51,64%	23,35%	19,89%	5,12%	41,46%	30,02%	21,82%	6,71%
2014	48,56%	23,20%	18,71%	9,54%	52,46%	22,45%	20,17%	4,93%	39,43%	27,39%	28,27%	4,91%
2015	49,72%	22,03%	19,71%	8,53%	50,88%	22,25%	21,17%	5,70%	42,10%	25,76%	25,58%	6,56%
2016	49,93%	21,01%	20,98%	8,08%	49,90%	22,64%	21,54%	5,91%	44,06%	27,39%	25,04%	3,51%
2017	46,24%	22,97%	21,25%	9,53%	49,70%	25,22%	18,88%	6,20%	42,12%	27,61%	26,59%	3,69%
2018	47,85%	22,30%	22,00%	7,85%	51,82%	22,91%	19,47%	5,80%	42,09%	27,14%	27,45%	3,32%
Zmiana w % (2004-2017)	-7,34%	0,15%	17,92%	4,36%	-7,95%	7,45%	-1,59%	85,24%	-16,41%	11,12%	31,49%	-18,99%

Wyszczególnienie	Zwierzęta ziarnożerne				Mieszane			
	Koszty bezpośrednie	Koszty ogólnogospodarcze	Amortyzacja	Koszty czynników zewnętrznych	Koszty bezpośrednie	Koszty ogólnogospodarcze	Amortyzacja	Koszty czynników zewnętrznych
2004	78,18%	9,92%	8,37%	3,53%	60,55%	18,55%	15,04%	5,86%
2005	76,00%	11,93%	8,82%	3,25%	59,57%	19,63%	15,84%	4,96%
2006	73,25%	13,64%	9,38%	3,74%	57,43%	20,94%	16,72%	4,91%
2007	74,13%	12,79%	9,59%	3,49%	59,29%	20,10%	16,18%	4,44%
2008	75,44%	11,86%	9,27%	3,43%	57,58%	19,98%	17,62%	4,82%
2009	70,04%	14,50%	11,56%	3,91%	54,90%	20,17%	19,54%	5,39%
2010	71,65%	13,56%	10,92%	3,87%	55,06%	21,36%	18,91%	4,68%
2011	74,46%	12,53%	10,07%	2,93%	56,38%	21,20%	17,51%	4,91%
2012	74,98%	12,11%	9,52%	3,39%	57,58%	20,16%	17,68%	4,58%
2013	80,42%	9,52%	6,92%	3,14%	58,47%	19,50%	18,26%	3,78%
2014	79,11%	9,17%	7,91%	3,81%	57,46%	19,75%	18,66%	4,13%
2015	77,26%	10,36%	8,57%	3,82%	57,17%	19,24%	19,97%	3,62%
2016	74,18%	11,62%	9,79%	4,41%	55,76%	19,72%	20,58%	3,94%
2017	74,76%	11,79%	9,06%	4,40%	54,50%	20,55%	20,74%	4,21%
2018	#DZIEL/0!	#DZIEL/0!	#DZIEL/0!	#DZIEL/0!	54,31%	21,15%	21,33%	3,21%
Zmiana w % (2004-2017)	-4,37%	18,78%	8,28%	24,43%	-9,98%	10,78%	37,87%	-28,16%

Struktura kosztów bezpośrednich w produkcji roślinnej

Wyszczególnienie	Uprawy polowe				Krowy mleczne				Zwierzęta trawożerne			
	Materiał siewny i sadzeniaki	Nawozy	Środki ochrony roślin	Pozostałe koszty bezpośrednie	Materiał siewny i sadzeniaki	Nawozy	Środki ochrony roślin	Pozostałe koszty bezpośrednie	Materiał siewny i sadzeniaki	Nawozy	Środki ochrony roślin	Pozostałe koszty bezpośrednie
2004	24,07%	45,49%	29,41%	1,03%	20,63%	58,45%	15,75%	5,17%	19,10%	56,13%	23,57%	1,21%
2005	23,18%	45,61%	28,61%	2,61%	23,74%	54,67%	15,82%	5,77%	18,07%	57,03%	23,25%	1,65%
2006	21,64%	50,15%	27,06%	1,14%	17,54%	58,47%	19,09%	4,90%	20,40%	54,74%	22,12%	2,74%
2007	26,53%	45,99%	26,13%	1,35%	19,46%	57,24%	16,87%	6,43%	16,93%	56,43%	23,13%	3,52%
2008	23,69%	48,46%	27,09%	0,75%	17,78%	58,22%	19,08%	4,92%	18,37%	55,85%	22,90%	2,87%
2009	23,17%	49,14%	26,69%	1,00%	16,75%	59,76%	19,91%	3,57%	15,34%	57,75%	22,32%	4,59%
2010	24,94%	46,93%	26,82%	1,31%	17,19%	57,07%	22,01%	3,73%	20,09%	50,02%	18,31%	11,58%
2011	24,79%	47,48%	26,04%	1,70%	16,06%	60,45%	18,79%	4,69%	23,40%	59,67%	11,67%	5,25%
2012	23,17%	51,11%	24,39%	1,33%	17,24%	60,70%	17,84%	4,21%	19,67%	59,96%	13,12%	7,25%
2013	21,53%	51,24%	26,10%	1,13%	16,46%	62,34%	16,85%	4,35%	23,59%	60,17%	9,05%	7,20%
2014	19,13%	53,28%	26,65%	0,93%	17,50%	61,37%	16,08%	5,04%	20,28%	62,58%	11,96%	5,18%
2015	21,91%	52,12%	24,83%	1,14%	20,69%	62,59%	11,23%	5,49%	22,59%	61,56%	10,22%	5,63%
2016	22,27%	46,99%	27,07%	3,66%	20,01%	63,68%	10,73%	5,58%	23,95%	60,83%	7,39%	7,83%
2017	21,13%	50,08%	27,48%	1,30%	18,13%	60,18%	14,61%	7,07%	20,48%	59,11%	7,19%	13,22%
2018	19,42%	51,90%	27,70%	0,99%	19,15%	67,23%	10,33%	3,30%	20,78%	65,41%	4,99%	8,82%
Zmiana w % (2004-2017)	-12,24%	10,11%	-6,54%	26,52%	-12,13%	2,96%	-7,21%	36,87%	7,23%	5,31%	-69,49%	996,32%

Wyszczególnienie	Zwierzęta ziarnożerne				Mieszane			
	Materiał siewny i sadzeniaki	Nawozy	Środki ochrony roślin	Pozostałe koszty bezpośrednie	Materiał siewny i sadzeniaki	Nawozy	Środki ochrony roślin	Pozostałe koszty bezpośrednie
2004	18,44%	55,88%	24,64%	1,03%	19,36%	53,72%	26,06%	0,86%
2005	18,26%	55,36%	24,95%	1,43%	18,46%	54,84%	25,42%	1,27%
2006	18,92%	57,61%	22,50%	0,97%	20,14%	53,74%	24,89%	1,22%
2007	17,60%	57,56%	23,88%	0,97%	20,90%	53,97%	23,56%	1,58%
2008	19,67%	55,88%	23,66%	0,79%	19,41%	54,68%	24,75%	1,16%
2009	18,36%	57,23%	23,50%	0,90%	19,21%	57,31%	21,89%	1,58%
2010	18,48%	55,91%	24,86%	0,76%	19,14%	56,96%	22,86%	1,04%
2011	19,94%	56,32%	22,94%	0,80%	23,39%	53,45%	21,81%	1,34%
2012	19,16%	58,32%	20,78%	1,74%	21,14%	56,95%	20,65%	1,26%
2013	13,00%	62,78%	22,28%	1,94%	21,03%	57,43%	19,65%	1,89%
2014	18,65%	59,98%	20,18%	1,19%	18,95%	56,90%	22,47%	1,67%
2015	20,48%	56,02%	21,55%	1,95%	18,11%	58,65%	21,18%	2,06%
2016	21,65%	55,56%	20,91%	1,89%	21,29%	56,39%	19,80%	2,51%
2017	18,42%	57,28%	20,36%	3,94%	20,76%	55,79%	20,44%	3,01%
2018	#DZIEL/0!	#DZIEL/0!	#DZIEL/0!	#DZIEL/0!	20,21%	57,09%	20,49%	2,22%
Zmiana w % (2004-2017)	-0,14%	2,50%	-17,36%	280,93%	7,23%	3,86%	-21,54%	248,43%